

Regionstyrelsen**§84****Information om uppföljning Regional Handlingsplan Patient, brukare och närstående medverkan 2025**

RS241041

Beslut

1. Regionstyrelsen antecknar att informationen har lämnats till styrelsen.

Ärendet

Syftet med denna information är uppföljning av Regional handlingsplan patient, brukare och närstående medverkan 2025, och ge aktuell lägesbild med exempel på insatser där patient, brukare och närstående varit delaktiga i att utveckla vården.

Förslag till beslut

1. Regionstyrelsen antecknar att informationen har lämnats till styrelsen.

Beslutsunderlag

- §39 RS HSU Information - Uppföljning Regional Handlingsplan Patient, brukare och närstående medverkan 2025
- Information - Uppföljning Regional Handlingsplan Patient, brukare och närstående medverkan 2025
- Regional Handlingsplan patient- brukar- och närstående medverkan 2025-2028
- Uppföljning Regional handlingsplan Patient, brukare och närstående medverkan

Expedieras till

Driftnämnden Hallands sjukhus
Driftnämnden Psykiatri Halland
Driftnämnden Närsjukvården Halland
Driftnämnden Ambulans Diagnostik och Hälsa

Paragrafen är justerad

Ordförandes sign

Justerares sign

Utdragsbestyrkande

Regionstyrelsens hälso- och sjukvårdsutskott**§39****Information - Uppföljning Regional Handlingsplan Patient, brukare och närstående medverkan 2025**

RS241041

Beslut

1. Regionstyrelsens hälso- och sjukvårdsutskott antecknar att informationen har lämnats till utskottet.

Ärendet

Syftet med denna information är uppföljning av Regional handlingsplan patient, brukare och närstående medverkan 2025, och ge aktuell lägesbild med exempel på insatser där patient, brukare och närstående varit delaktiga i att utveckla vården.

Förslag till beslut

1. Regionstyrelsens hälso- och sjukvårdsutskott antecknar att informationen har lämnats till utskottet.

Beslutsunderlag

- Information - Uppföljning Regional Handlingsplan Patient, brukare och närstående medverkan 2025
- Regional Handlingsplan patient- brukar- och närstående medverkan 2025-2028

Expedieras till

Expedieras inte.

Paragrafen är justerad

Ordförandes sign

Justerares sign

Utdragsbestyrkande

Regionkontoret

Hälsa- och sjukvård

Camilla Falk

Maria Nilsson

Hälsa o sjukvårdsstrateger

Beslutsförslag**Datum****2026-02-20****Diarienummer**

RS241041

Regionstyrelsen**Information - Uppföljning Regional Handlingsplan Patient, brukare och närstående medverkan 2025****Förslag till beslut**

1. Regionstyrelsen antecknar att informationen har lämnats till styrelsen.

Sammanfattning

Syftet med denna information är uppföljning av Regional handlingsplan patient, brukare och närstående medverkan 2025, och ge aktuell lägesbild med exempel på insatser där patient, brukare och närstående varit delaktiga i att utveckla vården.

Bakgrund

Regionstyrelsen beslutade 2021-08-25 att anta framtagna Regional handlingsplan patient-, brukar- och närståendemedverkan. Syftet med handlingsplanen är att öka medverkan och inflytande av patient, brukare och närstående i processer och utvecklingsarbeten på system- och verksamhetsnivå i såväl regionen som kommunerna. Det finns ett regionalt nätverk med representanter från regionen, kommunerna och brukarföreningar som delar kunskaper och erfarenheter med varandra. Uppföljning av

handlingsplanen har gjorts i samverkan med det regionala nätverk som finns kopplat till handlingsplanen.

Barnkonsekvens- och jämställdhetsanalys

Inga konsekvenser för män, kvinnor eller barn med anledning av beslutet.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Inga ekonomiska konsekvenser med anledning av beslutet.

Regionkontoret

Krister Björkegren
Regiondirektör

Emma Pihl
Hälso och sjukvårdsdirektör

Bilaga:

Regional Handlingsplan Patient, brukare och närståendemedverkan 2025 - 2028

Styrelsens/nämndens beslut delges

Driftnämnden Hallands sjukhus

Driftnämnden Psykiatri Halland

Driftnämnden Närsjukvården Halland

Driftnämnden Ambulans Diagnostik och Hälsa

Regional Handlingsplan

Patient-, brukar- och närståendemedverkan

2025–2028

Innehåll

Bakgrund	1
Syfte och mål	1
Hur ska handlingsplanen användas	2
Struktur och arbetssätt	3
Delaktighetstrappan	3
Kanaler för kontakt	4
Strukturerat arbetssätt	4
• Checklista	4
• Uppdragsbeskrivning	4
• Överenskommelse	4
• Enkät	4
• Rutin - Ersättning	4
Referenser	5

Bakgrund

Patient- och närståendeeinvolvering är reglerat i lagen, bland annat genom Socialtjänstlagen (SoL), Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), Hälso- och sjukvårdslagen (HSL) och Lag om Förenta Nationernas konvention om barnets rättigheter. Vetenskapliga publikationer visar att samverkan med patienter, brukare och närstående förbättrar vården (2, 3).

Brukarinflytande är en del i arbetet för jämställdhet och jämlikhet i Agenda 2030 (4). Omställning till God och Nära vård förutsätter en förändring i kultur och arbetssätt med patientens behov i centrum. Socialstyrelsen har dragit slutsatser om väsentliga förutsättningar för att brukarmedverkan ska fungera (5). Bland annat nämns behovet av förankring, kunskap om hur man når grupper av brukare, samt att tid, pengar och administrativt stöd behöver avsättas. SKR, Socialstyrelsen och Nationellt system för kunskapsstyrning har var för sig presenterat riktlinjer och modeller för brukarinflytande (1, 5, 6). I den regionala hälso- och sjukvårdsstrategin utgör invånarnas och patienternas fokus ett av de strategiska perspektiv som ska genomsyra alla beslut (7).

I denna handlingsplan används termerna delaktighet, medverkan och inflytande. Delaktighet är paraplybegreppet. Även om det finns en viss skillnad i betydelse mellan inflytande och medverkan används begreppen synonymt i denna skrift.

I fortsättningen då ”brukarmedverkan” omnämns avses ”patient-, brukar- och närståendemedverkan” om inget annat anges.

Syfte och mål

Syftet är att öka medverkan och inflytande av patient, brukare och närstående i processer och utvecklingsarbeten på system- och verksamhetsnivå. Handlingsplanen ersätter inte verksamheternas arbete på individ- eller verksamhetsnivå, utan ska **komplettera och stödja** det arbete som pågår, samt bidra till ökad samordning och jämlikhet.

Målsättningen är att patient-, brukar- och närståendemedverkan blir en naturlig del inom kommunal vård och omsorg samt hälso- och sjukvårdens verksamheter i Halland.

Hur ska handlingsplanen användas

Handlingsplanen innehåller förslag på struktur, arbetssätt, verktyg, mallar och rutiner. För stöd och vägledning, se [Region Halland vårdgivarwebb- verktyg och metoder](#)

Uppföljning

Handlingsplanen följs upp årligen och förlängs vid behov. Ansvaret ligger hos respektive huvudman.

Mål:

- Medverkan är en naturlig del av verksamheten

Indikator:

- Andel processer/utvecklingsarbeten som har patient-, brukar- eller närståendemedverkan

Struktur och arbetssätt

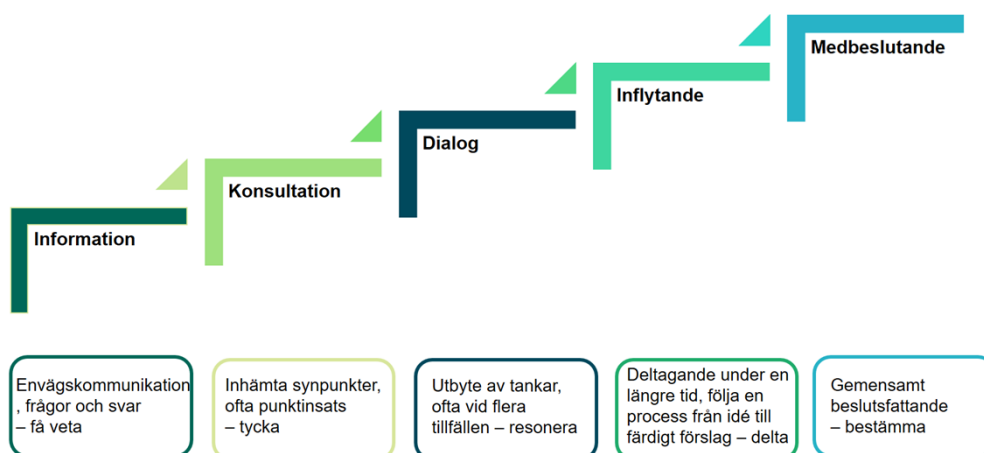
Samtliga verktyg och rutiner återfinns på vårdgivarwebben under fliken Patientens rättigheter och medverkan [Patientmedverkan, brukarmedverkan och närståendemedverkan - Vårdgivare](#)

Delaktighetstrappan

SKR's [Delaktighetstrappa](#) utgör modell för val av delaktighet/medverkan. Ett högre trappsteg är inte bättre än ett lägre, utan val av omfattning av delaktighet baseras på behov samt uppdragets komplexitet, omfattning och ambitionsnivå. Att välja delaktighetsnivå i inledningen av ett projekt ger förutsättningar att skapa en medvetenhet om vilken grad av delaktighet som erbjuds och bidrar till att tydliggöra förväntningar på uppdraget för alla medverkande.

- *Information* innebär delgivande av kunskap, vilket är en grundläggande förutsättning för delaktighet.
- *Konsultation* innebär att brukaren ges möjlighet att lämna synpunkter utan att behöva ta del av vad andra tycker.
- *Dialog* innebär möjlighet att möta andra för att resonera, föra fram sin åsikt och argumentera för sin syn på frågan. Det finns inget krav på konsensus.
- *Inflytande* innebär deltagande under en längre tid och medverka till ett färdigt förslag som underlag till beslut.
- *Medbeslutande* innebär deltagande under en längre tid i syfte att medskapa, besluta och ta ansvar för lösningars genomförande.

Delaktighetstrappan

Figur 1. Delaktighetstrappan, illustrerar olika former av medverkan (8, 9)

Kanaler för kontakt

För vårdgivare

På vårdgivarwebben kan vårdgivare hitta [Kontaktuppgifter till organisationer och föreningar inför medverkan - Vårdgivare](#)

För Patient/ brukare/ närstående/ invånare

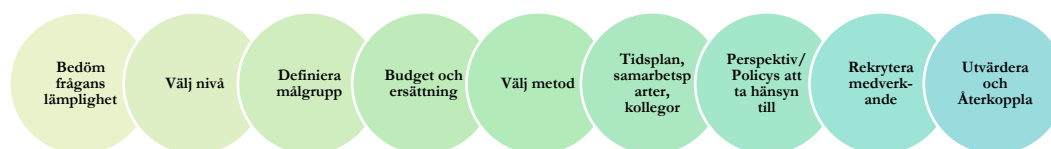
På www.regionhalland.se finns en flik för kanaler till [påverkan](#).

På 1177.se finns kontaktuppgifter till [Patient- och närståendeföreningar](#).

Strukturerat arbetssätt

- Checklista

En [checklista](#) ”från planering till utvärdering” finns på vårdgivarwebben, för medarbetare att använda som stöd i planering och dokumentation av brukarmedverkan i exempelvis projekt, utvecklingsarbeten och vårdplaner.

Figur 2. Checklista patient-, brukar- och närståendemedverkan

- Uppdragsbeskrivning

[Uppdragsbeskrivningen](#) kan förtydliga vilken kompetens som behövs för uppdraget, som ett stöd att rekrutera rätt deltagare för uppdraget.

- Överenskommelse

Uppdraget kan formuleras i en [överenskommelse](#) där omfattning och ersättning klagörs.

- Enkät

Efter avslutat arbete kan utvärdering av patienters, brukares och närståendes upplevelse av medverkan göras med hjälp av en kort [enkät \(inbäddad i checklista\)](#)

- Rutin - Ersättning

En rutin för [ersättning](#) har fastställts för Region Halland, baserat på föreslagen ersättningsnivå från Nationell kunskapsstyrning. Kommunerna beslutar var för sig om rutin för ersättning.

Referenser

1. Patient- och brukarmedverkan. Positionspapper – För ökad kvalitet och effektivitet i hälso- och sjukvård och socialtjänst. Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). 2010.
2. Coulter A. Patient engagement--what works? J Ambul Care Manage. 2012 Apr-Jun;35(2):80-9.
3. Turakhia P, Combs B. Using Principles of Co-Production to Improve Patient Care and Enhance Value. AMA J Ethics. 2017 Nov 1;19(11):1125-1131.
4. Sverige och Agenda 2030 — rapport till FN:s politiska högnivåforum 2017 om hållbar utveckling. Finansdepartementet Rapport juni 2017.
5. Att ge ordet och lämna plats. Vägledning om brukarinflytande inom socialtjänst, psykiatri och missbruks- och beroendevård. Socialstyrelsen. 2024.
6. Rutin för patientmedverkan i Nationellt system för kunskapsstyrning hälso- och sjukvård. Nationell samverkansgrupp (NSG) metoder för kunskapsstöd. Oktober 2024.
7. Hälso- och sjukvårdsstrategi för Halland 2017–2025.
<https://www.regionhalland.se/halsa-och-varld/utveckling-av-halso--och-sjukvarden/hallands-halso--och-sjukvardsstrategi>
8. Arnstein, Sherry R. A ladder of citizen participation. Journal of the American Institute of Planners. 1969;35(4):216-24.
9. Medborgardialog i styrning för ett stärkt demokratiskt samhälle. Sveriges Kommuner och Landsting. 2019.

Camilla Falk
camilla.falk@regionhalland.se
Maria Nilsson
maria.nilsson@regionhalland.se
Diarienummer
RS241041

Hallandsrådet
för
psykiatribrukare

RS 260513

Information

Uppföljning Regional handlingsplan Patient, brukare och närståendemedverkan

Bakgrund

- Syftet är att ge information om uppföljning av Regional handlingsplan patient, brukare och närstående medverkan och att ge en aktuell lägesbild med exempel på insatser där patient, brukare och närstående varit delaktiga i att utveckla vården.
- Uppföljning av handlingsplanen har gjorts i samverkan med det regionala nätverk som finns kopplat till handlingsplanen.

Exempel på medverkan i att utveckla vården

Närsjukvården Halland

- Närsjukvården har i arbetet med regional handlingsplan och suicidpreventiva insatser för suicidprevention, medverkan med representanter från Riksförbundet för suicid och efterlevandestöd (SPES), Suicide Zero och Nationell samverkan för psykisk hälsa (NSPH Halland). Närsjukvården upplever att de ideella föreningarnas bidrag är mycket värdefullt, viktigt och helt nödvändigt för att få in civilsamhällets perspektiv i det suicidpreventiva arbetet.

Exempel på medverkan i att utveckla vården

Psykiatri Halland

- Några exempel på arbete för att göra patienten till medskapare under året är att det inom mottagningarna för vuxen psykiatrisk öppenvård har skett utbildningar utifrån aktivitetsplan för närståendemedverkan, exempelvis bipolär sjukdom, ADHD och psykos.
- Vuxen psykiatrisk heldygnsvård har tillsatt en närståendesamordnare och nya närståendeombud.
- Psykiatri Halland har även ett etablerat Brukarråd med cirka 15 föreningar, samlade via NSPH Halland och Hallandsrådet. Rådet träffas 2–3 gånger per termin och leds av förvaltningschefen. Vid större förändringar i organisationen strävar förvaltningen efter att alltid involvera brukarföreningar.

Exempel på medverkan i att utveckla vården

Hallands sjukhus

- Under året har flera konkreta initiativ genomförts. Inom barn- och ungdomskliniken har projektgrupper arbetat med att utveckla barnanpassad vård, bland annat genom förbättrad skyltning, barnanpassade kallelser och patientdagböcker för barn med långa eller återkommande vårdtillfällen. Patientrådet ”Unga experter på barnsjukvård” har varit delaktiga i utvecklingsprojekt, vilket har bidragit till att stärka patientperspektivet och öka delaktigheten.

ADH

- Ungdomsmottagningen har genomfört en målgruppsanalys med hjälp av en extern byrå, där både kvalitativa och kvantitativa metoder använts för att fördjupa förståelsen av målgruppens behov. Resultaten från analysen har gett en tydlig riktning för det fortsatta arbetet med att öka kännedomen om Ungdomsmottagningen, stärka det utåtriktade arbetet och nå fler unga killar.

Exempel på medverkan i att utveckla vården

Regionkontoret

- I samband med upphandling av vårdavtal har det Regionala funktionshinderrådet haft möjlighet att inkomma med synpunkter. Syftet har varit att involvera patientföreträdare i exempelvis frågor om tillgänglighet som behöver beaktas i kommande upphandlingar. Dessa synpunkter har varit värdefulla vid avtalsansvarigas platsbesök hos nya vårdgivare.
- I samtliga upphandlingsdokument finns punkten Patientens rättigheter med som kravställning, att de leverantörer som Region Halland ingår vårdavtal med, säkerställer att patient och närstående ges möjlighet till att vara delaktig och ha inflytande över sin vård.

Varbergs kommun

- Den Preventiva enheten inom kommunen har nätverksträffar med brukarföreningar kring ofrivillig ensamhet. Möte sker 2 ggr/år då metoder och aktiviteter beslutas tillsammans.
- De halländska kommunerna har tagit fram en patientenkät som ska gå ut till patienter i kommunal primärvård under 2026. Detta ses som ett första steg för att öka delaktigheten från patienter.

Exempel på medverkan i att utveckla vården

Halmstad kommun

- Halmstad kommun har påbörjat en utbildningsinsats riktad till personal inom metoden Delaktighetsmodellen. Metoden syftar till att öka delaktighet, inflytande och självbestämmande för personer med stödbehov, exempelvis inom LSS verksamhet. Metoden använder delaktighetsslingan, en strukturerad dialogprocess i flera steg för att stärka brukarens röst.
- Boendeverksamheterna inom LSS startade under året upp ett brukarråd. Det är en grupp med brukare som samlas två ggr/år och som pratar verksamhetsnära frågor.
- Inför etablering av Röda Korsets hus i Halmstad har brukare medverkat i utformning av innehållet, som bland annat lett till att brukare arbetar som volontärer i verksamheten.

Exempel på medverkan i att utveckla vården

Kungsbacka kommun

- Förvaltningen för Individ & Familjeomsorg genomför fyra gånger/år Rådet för dialog. Till detta råd är alla brukar- och anhörigorganisationer välkomna att delta. Rådet bygger på principer för dialog och samskapande.
- Vid olika tillfällen under året genomförs medskapandeverkstäder där representanter från brukar- och anhörigorganisationer bjuds in att delta. Inbjudan tydliggör vad frågan handlar om och att det är något som verkligen går att påverka. Verksamheter kan ta initiativ till denna typ av verkstad utifrån frågor och synpunkter som inkommit. Förvaltningen får återkommande positiva reaktioner på denna numera, väl etablerade form för brukar- och anhörigmedverkan.

Exempel på medverkan i att utveckla vården

NSPH-Samverkan för psykisk hälsa i Halland

- NSPH Halland anordnade under året World Mental Health Day i Varberg.
- Årlig utbildning i Första hjälpen psykisk hälsa. Dessa utbildningar är efterfrågade och fulltecknade.
- NSPH Halland medverkar återkommande i flera förbättringsarbeten för sin målgrupp, både lokalt och regionalt.

maria.nilsson@regionhalland.se, camilla.falk@regionhalland.se